

Forord:

FN's verdensmål for bæredygtig udvikling - en dagsorden for alle

2016 begynder et nyt kapitel i den globale udvikling. 2030 dagsordenen med de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling er netop blevet vedtaget og sætter prioriteterne for den globale udvikling over de næste 15 år. Den forpligter alle verdens lande til at udrydde fattigdom og sult, bekæmpe ulighed, sikre god uddannelse og bedre sundhed, anstændigt arbejde og miljømæssig bæredygtighed. Målene fokuserer også på at fremme fred og sikkerhed og internationale partnerskaber. En inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, som ikke lader nogen i stikken, og som respekterer planetens begrænsninger, er afgørende.

Der er tale om en ambitiøs og samfundsforandrende udviklingsdagsorden, der indebærer, at vi forholder os til udvikling på en ny måde. Nøglen til bæredygtighed er at se økonomisk, social- og miljøpolitik som sammenhængende. For

at opnå en bæredygtig udvikling er der brug for en sammenhængende politik og for engagement fra alle niveauer i samfundet. Stærke, uafhængige platforme for civilsamfundet vil blive vigtige for at nå de ambitiøse mål.

Vores generation er den sidste, som kan stoppe de værste konsekvenser af klimaforandringerne og den første, som har resurserne og den nødvendige viden til at kunne udrydde ekstrem fattigdom.

2030 dagsordenen med de nye verdensmål sætter kursen, og kræver stærkt lederskab og samarbejde. UNDP står klar til at støtte FN's medlemslande med at nå målene.

*Helen Clark,
chef for UNDP*

DE 17 VERDENSMÅL

MÅL 1

Udryd fattigdom i alle dens former i hele verden

MÅL 2

Udryd sult, opnå fødevarer-sikkerhed, og frem bæredygtigt landbrug

MÅL 3

Sikre sunde liv og trivsel for alle i alle aldre

MÅL 4

Sikre rummelig kvalitetsuddannelse og livslange læringsmuligheder for alle

MÅL 5

Opnå ligestilling, styrk alle kvinders og pigers rettigheder

MÅL 6

Sikre tilgængelighed og bæredygtig forvaltning af vand og sanitet for alle

MÅL 7

Sikre adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til alle til en overkommelig pris

MÅL 8

Frem vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle

MÅL 9

Byg modstandsdygtig infrastruktur, frem inkluderende industrialisering og innovation

MÅL 10

Reducer ulighed i og mellem lande

MÅL 11

Gør byer og bebyggelser inkluderende, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige

MÅL 12

Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre

MÅL 13

Tag omgående handling for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

MÅL 14

Bevare og sikre bæredygtig brug af oceaner, hav og marine ressourcer

MÅL 15

Beskytte, genopbygge og sikre bæredygtige løsninger af jordens økosystem. Samt sørge for en bæredygtig skovdrift, bekæmpe ørkendannelse og stoppe samt modarbejde nedbrydningen og ødelæggelsen af biodiversiteten

MÅL 16

Frem fredelige og rummelige samfund, styrk adgang til retssystemer for alle, og opbyg effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner på alle niveauer af samfundet

MÅL 17

Øg midlerne til implementering, og styrk det globale partnerskab for bæredygtig udvikling

FATTIGDOM OG ULIGHED

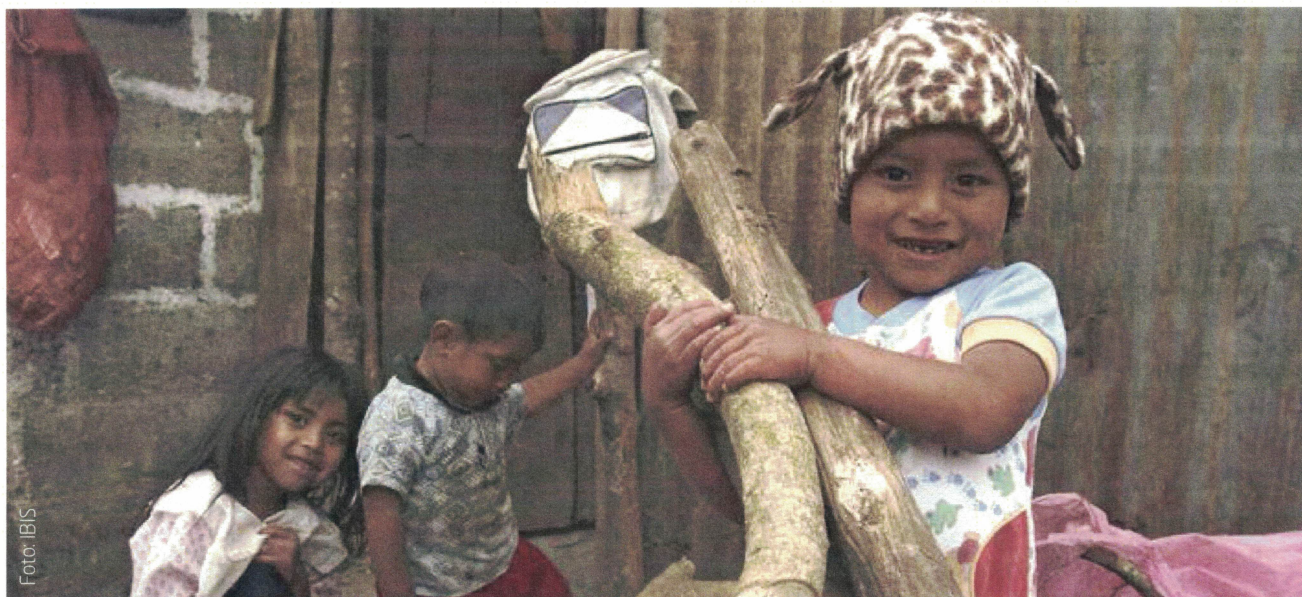
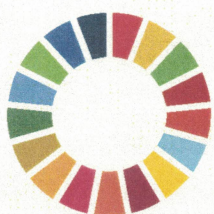

Foto: BIS

VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

Vi lever i en meget ulige verden. Der er kæmpestore forskelle på, hvordan hverdagen ser ud for folk forskellige steder i verden. I Danmark har vi iPads, fjernsyn, smarte skoletasker og de nyeste cykler – og vi har mange ugers ferie om året, hvor vi enten kan være hjemme eller rejse ud i verden. Sådan er det ikke for alle. Nogle steder må børn flygte fra krig og katastrofer. Andre steder er der ikke mad nok, så børn må gå sultne i seng. Tusindvis af børn må også hjælpe deres

forældre med arbejdet, så der kan tjenes penge nok – det betyder ofte, at de ikke går i skole. I dag lever hundrede millioner af mennesker uden adgang til rent drikkevand og uden mad nok til at brødføde deres familier.

Kendsgerningen er, at de 85 rigeste personer i verden ejer lige så meget som den fattigste halvdel af alle mennesker på jorden. Det er kun muligt at forbedre flertallets levevilkår, hvis man samtidig ser på, hvordan landes og samfunds ressourcer fordeles. Selvom mange af de fattigste lande har gjort store fremskridt i kampen mod fattigdom, øges uligheden mange steder. Det betyder, at et lands udvikling ikke nødvendigvis kommer de fattigste til gode. Hvis fremgangen i verden skal være med til at bekæmpe fattigdom og sikre fremgang for alle, er det vigtigt at have fokus på at mindske den stigende ulighed.

Et af verdensmålene er målet om at udrydde fattigdom, inden vi når år 2030. Det

gælder både det, der kaldes den ekstreme fattigdom, og det, der kaldes den relative fattigdom.

Man er ekstremt fattig, når man lever for under 1,25 dollar om dagen. Det svarer til ni kroner. Man er relativt fattig, hvis man har markant færre penge end gennemsnittet i det land, hvor man lever. Relativ fattigdom findes også i de rige lande. Det vil sige, at der sagtens kan være fattigdom i et land som Danmark, hvis man som familie har langt færre penge end de fleste andre. Verdensmålene sætter fokus på både relativ og ekstrem fattigdom.

Men hvorfor er det vigtigt at bekæmpe fattigdom både i Danmark og i de fattigste lande? Og hvorfor er ulighed et problem? Jo mere ulige verden er, jo mere konflikt og krig vil der være. Når du er presset, stresset og lever i et land med få ressourcer, er der stor risiko for, at der bliver konflikt. Og mange af de mennesker, der bor i lande med krige, konflikter og stor fattigdom, vil også begynde at se

sig om efter andre steder at søge hen. Det skaber store strømme af mennesker, der søger mod rigere og mere fredelige lande. Hvis de boede i et land med mere lighed og mindre fattigdom og konflikt, var der ingen grund til at flygte.

Verdensmålene fortæller klart, at der skal være plads til alle i samfundet – uanset om de er mænd eller kvinder, gamle eller unge, brune eller hvide i huden, kristne eller muslimer, rige eller fattige. Alle skal have de samme rettigheder og muligheder. Alle de statsledere, der har skrevet under på verdensmålene, skal derfor sikre, at ingen bliver diskrimineret.

Det gælder også her i Danmark. Her er der heller ingen, der må blive diskrimineret. Og her er der heller ingen, der skal være fattige. Heldigvis har vi det her i landet bedre end så mange andre steder i verden. Derfor har Danmark også et ansvar for at hjælpe de fattigste lande i verden med at nå deres mål om at udrydde fattigdom og sikre et godt liv for alle.

Hvordan kan Danmark det? Det kan vi med vores udviklingsbistand – altså de penge, vi bruger i verdens fattigste lande

på at udrydde fattigdom og sult og på at sikre, at alle børn kommer i skole. Vi kan også hjælpe ved at være bedre til at lytte til, hvad de fattigste lande i verden mener og ønsker. Deres stemmer er lige så meget værd som de rige landes stemmer. Det er nemlig også global lighed, at alle tages lige alvorligt og at deres stemme høres, når der skal træffes vigtige beslutninger.

Og så kan vi være med til at hjælpe de fattigste lande med at få mest ud af deres egne ressourcer. Vi kan blandt andet hjælpe de fattigste landes regeringer med at få mest muligt ud af de mineraler og andre naturressourcer, de har i deres undergrund. Det kan blandt andet ske ved at sikre, at alle virksomheder, der arbejder i verdens fattigste lande, også betaler skat her. Akkurat som i Danmark er de penge, som staten får ind, når vi betaler skat, vigtige for at sikre, at alle har det godt og har adgang til sundhed og skolegang. Og vi kan hjælpe ved at gøre det nemmere for verdens fattigste at tjene penge på at sælge deres varer til udlandet.

Foto: William Vest-Lillesø

OXFAM
IBIS

SUNDHED OG ERNÆRING

VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

Der produceres nok mad i verden til, at ingen skal sulte. Alligevel er der områder i verden, hvor børn og voksne går sultne i seng og er fejl- eller underernærede.

Både underernæring og fejlnæring er resultatet af dårlig kost. Ved underernæring får kroppen for lidt mad til at kunne fungere normalt. Fejlnæring opstår, når den kost, man spiser, er for ensidig, og man derfor kommer til at mangle vigtige næringsstoffer.

Problemet er, at verdens ressourcer ikke bliver ligeligt fordelt. Det betyder, at der er 800 millioner mennesker i verden, der sultner. Det er ca. 1/8 af verdens befolkning – 160 gange så mange som der bor i Danmark.

Mangel på mad er tæt forbundet med fattigdom. Når mennesker sultner, er det ikke nødvendigvis fordi, der ikke er mad, men fordi de ikke har råd til maden, eller at landets ressourcer ikke fordeles ordentligt. Verdensmålene rummer mål, der skal sikre, at alle børn og voksne inden 2030 skal kunne spise sig mætte i sund og nærende mad. Et godt helbred er forudsætningen for at kunne leve et godt liv, tage sig af familien og tage del i udviklingen af sit land.

Et godt helbred sikres også ved, at alle får adgang til et godt sundhedsvæsen med uddannet personale. Det betyder blandt andet, at der ikke skal være for langt til lægehjælp og medicin.

Verdensmålene skal også være med til at sikre en lavere børnedødelighed. Kendsgerningen er, at når børn dør, er det ofte af sygdomme, der kan forebygges eller undgås, hvis de fattigste lande i verden havde et bedre og mere velfungerende sundhedsvæsen – akkurat som i Danmark.

Også moderdødeligheden vil blive reduceret med et bedre sundhedsvæsen og en hurtigere og nemmere adgang til klinikker og sundhedspersonale. Derudover skal verdens fattigste lande have langt bedre programmer for vaccinationer og sikre, at medicin er til at betale for alle.

Og så er der spørgsmålet om adgang til rent vand og sanitet. Alle har brug for vand for at overleve: Vand til at drikke, vand til madlavning og vand til vask. Uden rent vand forsvinder livsgrundlaget for både mennesker og dyr.

I dag har 1/3 af verdens befolkning ikke adgang til et toilet. Afføring i naturen ud-

gør en risiko for forurening af drikkevand. Drikkevand kan også blive forurenet på andre måder. I Danmark henter vi vores vand op fra undergrunden, men her skal vi passe på, at det ikke forurenes af for eksempel pesticider og sprøjtemidler.

I de fattigste lande drejer det sig ikke kun om vand som livskilde. Det handler også om, hvordan man har adgang til vand. I de fleste udviklingslande er det primært

kvinder og børn, der henter vand til husholdningen. Tit må de gå meget langt for at komme til det rene drikkevand. Hvis der blev etableret adgang til vand tættere på deres hjem, ville de kunne spare tid, og børn, der ellers skulle hente vand, kunne gå i skole. Derfor fokuserer verdensmålene også på, at der investeres i vand til øde landdistrikter.

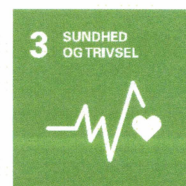

Foto: Eva Kængerskov

Foto: Unicef

OXFAM
IBIS

UDDANNELSE OG EN RETFÆRDIG VERDEN

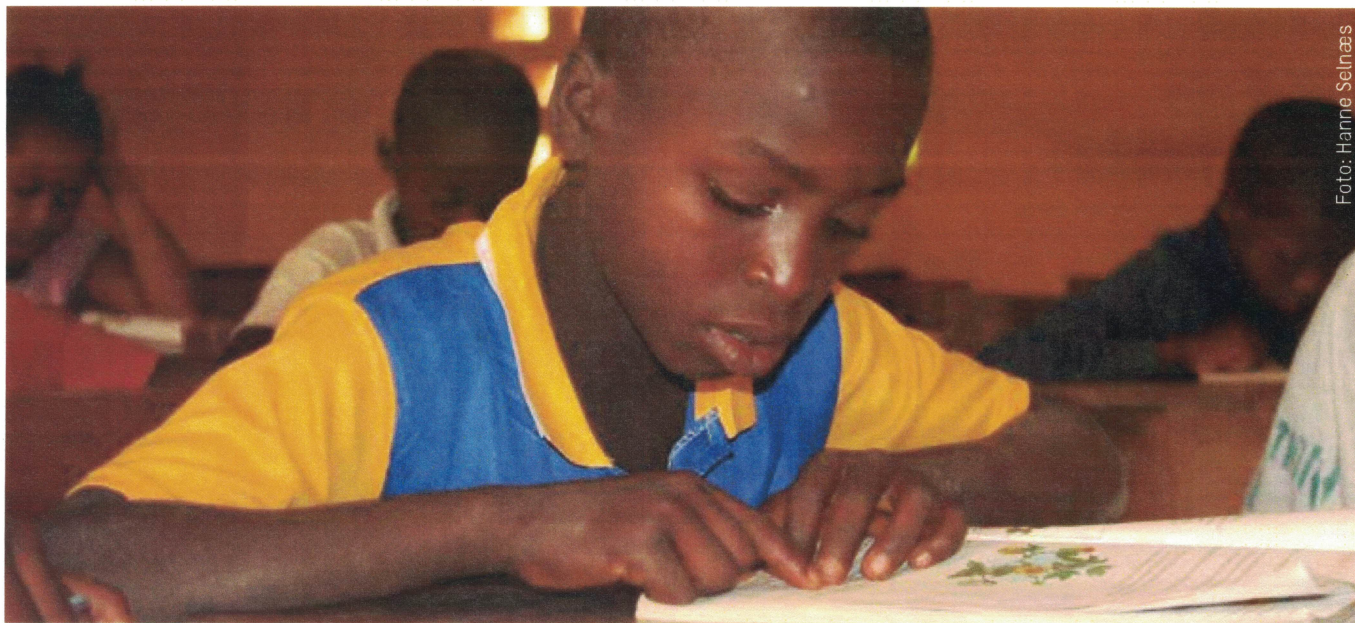

Foto: Hanne Selnæs

VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

Alle danske børn har både pligt og ret til en god, solid undervisning. Det er en af grundene til, at vi lever i et industrialiseret, højtuddannet og demokratisk samfund. Formlen er i virkeligheden ret simpel: Uddannelse skaber udvikling – uddannelse demokratiserer og gøder jorden for samfund med fred og lighed.

Verden over er der millioner af børn, der ikke kommer i skole. Samtidig er det en kedelig kendsgerning, at mange børn

(fleste er piger) forlader grundskolen før tid. Det betyder, at mange børn ikke når at læse, skrive eller regne godt nok – og dermed får de ikke de færdigheder, der er så vigtige for at kunne begå sig i et moderne samfund. De bliver afhængige af andres hjælp. De kan ikke læse officielle dokumenter – og bliver måske i sidste ende ikke oplyst nok om de rettigheder, de har. Risikoen for at blive snydt eller underbetalt stiger også, hvis man ikke har lært at regne.

Et af de helt centrale verdensmål er derfor, at alle børn i verden får undervisning. Men de nye mål går videre end det. Verdens ledere har også givet hinanden håndslag på, at den skolegang og uddannelse, som verdens børn og unge skal have, skal være af en god kvalitet. Fordi uddannelse er en af grundstenene for et samfunds udvikling, og fordi en god uddannelse er det bedste udgangspunkt for, at man kan få et godt job til en ordentlig løn.

Hvis klasselokalerne er overfyldte, hvis der mangler materialer, eller hvis lærerne ikke er uddannede, så er det svært at lære noget i skolen. Derfor skal antallet af kvalificerede lærere øges verden over. Der skal være tilpas antal elever i klasselokalerne til, at alle lærer noget, og lærebøgerne skal være i orden og tidssvarende. En god skolegang lægger det afgørende fundament for et samlet uddannelsessystem, der fremmer en bæredygtig udvikling – sådan er det i alle lande, både de rige og de fattige.

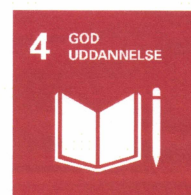
At det som oftest er piger, der ikke gennemfører skolegangen, understreger en anden global udfordring, som verdensmålene tager op: Den manglende ligestilling mellem kønnene. Udover at flere drenge end piger får en uddannelse, bliver langt flere mænd end kvinder valgt til politiske poster – ikke kun i udviklingslandene, men også i Europa og USA. I dag er kun hver femte politiker en kvinde. Det betyder helt grundlæggende, at der er stor forskel på mænds og kvin-

der muligheder for politisk indflydelse. Verdensmålet om ligestilling mellem kønnene skal være med til at sætte fokus på diskrimination af kvinder og sikre, at kvinder og mænd har de samme rettigheder og muligheder. De skal have den samme adgang til jobmarkedet og mulighed for den samme løn. Det er også en udfordring for Danmark, hvor mænd generelt tjener mere end kvinder, selvom de udfører det samme arbejde.

Beslægtet med målene om ligestilling og uddannelse af god kvalitet, er verdensmålet om at skabe en vedvarende og bæredygtig økonomisk vækst, der skaber anstændige jobs for alle. Situationen i dag er, at der er millioner af arbejdsløse verden over – og millioner, der arbejder under uacceptable og farlige forhold til en alt for lav løn. Alle familier i verden har brug for indtægter, der er tilstrækkelig til at betale for mad, husly, tøj og medicin. Målene om vækst og anstændige jobs sigter ikke blot på at skabe jobs, men også på at skabe jobs under

ordentlige vilkår. Det betyder blandt andet at sikre, at børn ikke arbejder som børnearbejdere. I Danmark kan vi understøtte dette ved ikke at købe varer, der er lavet med brug af børnearbejde – eller ved at vores fagforeninger indgår partnerskaber med faglige organisationer i resten af verden for at sikre ordentlige vilkår for alle.

At have et godt og sikkert arbejde giver tryghed i hverdagen. Det gør mindre vold og kriminalitet også. Og derfor er et andet af verdensmålene at opnå fred og retfærdighed ved at sikre borgerne en basal retssikkerhed og bekæmpe korruption. Retssikkerhed indebærer, at kriminelle personer bliver fundet og straffet, at organiseret kriminalitet bekæmpes, og at ingen diskrimineres på baggrund af køn, hudfarve, religion, etnicitet eller andet. At bekæmpe korruption er også et vigtigt skridt i sikringen af borgernes retssikkerhed. Korruption skader fællesskabet, øger uligheden og har en negativ effekt på et samfunds udvikling.

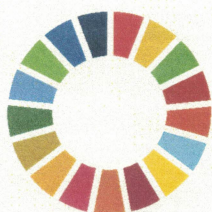

OXFAM
IBIS

MILJØ OG BÆREDYGTIGHED

Foto: Arne Simonsen

VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

Vi bruger energi til stort set alt. Til at varme vores huse op. Til at lave mad. I industrien. I trafikken. Et klik på kontakten og det kører. Sådan er det ikke for en milliard mennesker verden over. De har ikke adgang til elektricitet. Og der er millioner flere, der ikke har adgang til stabil elektricitet. I Danmark har vi et stabilt ledningsnet, der er sikret mod uvejr, og som stabilt transporterer vores strøm rundt. Sådan er det langt fra i alle udviklingslande, hvor hverdagen er præ-

get af ustabile energiforsyninger. Uden stabil elektricitet er det svært at have en velfungerende hverdag. Det er svært at have velfungerende fabrikker, lægehuse og sundhedsklinikker. Det er svært at undervise i skolerne – og det er svært at læse lektier i mørke om aftenen. Kort sagt er det svært for et land at udvikle sig, hvis der ikke er stabil energi, der er til at betale. Derfor er et af verdensmålene, at alle mennesker i 2030 har adgang til et stabilt energinet.

Et andet mål er, at der skal udvikles langsigtede og bæredygtige energiløsninger – og her kan Danmark være et af de helt store forbilleder. I dag kommer meget energi fra fossile brændstoffer som olie og gas, men mængden af fossile brændstoffer er begrænsede – på et tidspunkt vil de slippe op. Derfor er det nødvendigt at få energi fra andre kilder som for eksempel vind og sol. På den måde minimerer vi også det udslip af CO₂ og andre drivhusgasser, der er med til at forårsage de store klimaforandringer, som verden

er præget af i øjeblikket. Eksperters er enige om, at en global stigning i klodens temperatur vil få alvorlige og måske uoprettelige konsekvenser. Det kan få betydning for, hvilke områder mennesker kan bo i, og hvilke afgrøder de kan dyrke. For klimaforandringer betyder et mere uforudsigeligt og ustabilt vejr. Når atmosfæren bliver varmet op, kommer der mere energi i vejrssystemerne. Det betyder kraftigere storme og orkaner. Disse voldsomme forandringer i vejret har enorm betydning for mennesker og dyrs liv. Verdensmålene sætter en retning for, hvordan verden kan minimere klimaforandringer. De betoner også vigtigheden af, at vi passer på vores miljø og på vores skrøbelige økosystemer både under og over vandet.

Mange steder i verden – særligt i udviklingslandene – forsvinder skovene. Træer er med til at forhindre, at jord bliver til ørken, som ikke kan bruges til landbrug. Når jord bliver til ørken, bliver der mindre områder, hvor der kan dyrkes mad. Derfor

spiller skovene en vigtig rolle for menneskers og dyrs levevilkår. Et af verdensmålene skal forhindre, at skovene forsvinder – og Danmark kan blandt andet bidrage ved at plante flere træer og andre planter, så vi på den måde er med til at sikre biodiversiteten.

Tæt forbundet til en stabil energiforsyning og bæredygtighed er spørgsmålet om infrastruktur; hvordan vi kan bevæge os rundt. Det er vigtigt, at mennesker og varer kan bevæge sig fra sted til sted så billigt og effektivt som muligt. Dårlig infrastruktur – dårlige veje og dårlige eller ingen tog- og busforbindelser – koster tid og penge og hæmmer udviklingen. Derfor er det også et mål, at alle i verden skal have adgang til en god infrastruktur – også den teknologiske i form af god

internetdækning og gode telefonforbindelser.

I takt med at verden udvikler sig, kommer der naturligt et stigende pres på verdensressourcer. Forbruget stiger. Derfor er der også behov for at have fokus på, hvordan vi bedst muligt genbruger vores ressourcer og skaber et bæredygtigt forbrug hos private såvel som hos virksomhederne.

I gennemsnit smider hver dansker over 800 kg. skrald ud om året – 63 kg. er madvarer. Vi har således også et ansvar for at minimere skraldet og madspildet, øge genbruget og være forbillede for resten af verden. Her i Danmark og i resten af verden skal vi tænke i nye løsninger.

Foto: Tereza Hronova

Foto: Lise Jøsefsen Herme

OXFAM
IBIS